

**PSTET SOCIAL STUDIES
PAPER-II SOCIAL SCIENCE** PREVIOUS EXAM. PAPER 2014
CUM
MODEL PRACTICE PAPER - 4

ਭਾਗ—A ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਸ਼ਾਸਤਰ (ਦੁ-ਭਾਸ਼ੀਆ)-ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ : 1-30

1. is the proponent of constructivist framework.
 - Bandura
 - Bruner
 - Piage
 - Jung
2. While solving a problem if an individual reaches the solution all of a sudden, we say that he has learnt by
 - Trial and error
 - Insight
 - Imitation
 - Observation
3. Which of the following is most highlighted by the National Curriculum Framework position paper on examination reforms ?
 - Open book exams
 - Emphasis on test performance
 - Flexible sitting arrangement while testing
 - Continuous assessment
4. Which of the following is the correct sequence ?
 - Attention, retention, production and motivation
 - Motivation, attention, retention and production
 - Production, motivation, attention and retention
 - Attention, retention, motivation and production
5. Which of the following is not involved in the mechanism by which children develop their knowledge through social dialogue ?
 - Scaffolding
 - Zone of proximal development
 - Social learning
 - Internalization
6. When a child is not able to conceptualise conservation of mass, which logical operation is he not able to carry out ?
 - Equilibrium
 - Adaptation
 - Reversibility
 - Inference
7. The idea that regards language as a uniquely human accomplishment, etched into the structure of the brain, can be called as
 - Behaviourist
 - Psychoanalytic
 - Nativist
 - Constructivist
8. Which of the following is important for language production in humans ?
 - Right Hemisphere
 - Parietal Lobe
 - Wernicke's area
 - Broca's area
9. As per Erickson's theory, in which stage is a child most eager to learn and master skills valued in his culture ?
 - Initiative versus guilt
 - Industry versus inferiority
 - Identity versus role confusion
 - Autonomy versus shame and doubt

1. ਨਿਰਮਾਣਵਾਦੀ ਥਾਂਚੇ ਦਾ ਸਿਰਜਕ ਹੈ।
 - ਬੈਂਡੂਰਾ
 - ਬਰੂਰ
 - ਪਿਆਜ਼ੇ
 - ਯੂਂਗ
2. ਜੇ ਕਰ ਇਕ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਸਮਾਧਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ, ਉਸ ਦੇ ਹੱਲ ਕੌਲ ਅਚਾਨਕ ਹੀ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸਿੱਖਿਆ ਹੈ :
 - ਯਤਨ ਤੇ ਭੁੱਲ ਰਾਹੀਂ
 - ਅੰਤਰ-ਦਿਸ਼ਟੀ ਰਾਹੀਂ
 - ਅਨੁਕਰਣ ਰਾਹੀਂ
 - ਪ੍ਰੇਖਣ ਰਾਹੀਂ
3. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਚੋਂ, ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਰੀਕੁਲਮ ਫਰੋਮਵਰਕ ਦੇ ਪ੍ਰਜ਼ੀਸ਼ਨ ਪੇਪਰ 'ਚ, ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਸੰਬੰਧੀ ਕਿਹੜੇ ਸੁਧਾਰ ਨੂੰ, ਪ੍ਰੋਖ ਰੂਪ 'ਚ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ?
 - ਬੁੱਲੀ ਕਿਤਾਬ ਪ੍ਰੀਖਿਆ
 - ਇਮਤਿਹਾਨਾਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ 'ਤੇ ਬਲ ਦੇਣ ਨੂੰ
 - ਇਮਤਿਹਾਨਾਂ ਦੇਰਾਨ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਬੈਠਨ ਦੀ ਬੁੱਲੁ ਨੂੰ
 - ਨਿਰੰਤਰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੂੰ
4. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਕ੍ਰਮ ਦਰਸਤ ਹੈ ?
 - ਇਕਾਗਰਤਾ, ਧਾਰਨ ਕਰਨਾ, ਉਤਪਾਦਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾ
 - ਪ੍ਰੇਰਨਾ, ਇਕਾਗਰਤਾ, ਧਾਰਨ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦਨ
 - ਉਤਪਾਦਨ, ਪ੍ਰੇਰਨਾ, ਇਕਾਗਰਤਾ ਅਤੇ ਧਾਰਨ ਕਰਨਾ
 - ਇਕਾਗਰਤਾ, ਧਾਰਨ ਕਰਨਾ, ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦਨ
5. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਚੋਂ, ਕਿਹੜਾ ਸਮਾਜਕ-ਸੰਵਾਦ ਰਾਹੀਂ, ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ, ਗਿਆਨ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਵਿਧੀ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ?
 - ਸਕੈਫਲਡਿੰਗ
 - ਨਿਕਟਵਰਤੀ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਖੇਤਰ
 - ਸਮਾਜਕ ਸਿੱਖਿਆ
 - ਆਤਮਸਾਤ ਕਰਨਾ
6. ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਬੱਚਾ, ਦ੍ਰਵਮਾਨ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਸੰਕਲਪਨਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਕਿਹੜੀ ਤਾਰੀਕਿ ਕਿਰਿਆ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਹੈ ?
 - ਸੰਤੁਲਨ
 - ਅਨੁਕੂਲਨ
 - ਪ੍ਰਤੀਵਰਤਤਾ
 - ਅਨੁਮਾਨ
7. ਅਜਿਹੀ ਧਾਰਨਾ, ਜੇ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਸੰਰਚਨਾ ਵਿਚ ਅੰਕਿਤ, ਅਨੋਧੀ ਮਾਨਵ ਸਿੱਧੀ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਵੇਖਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ?
 - ਵਿਵਹਾਰਵਾਦੀ
 - ਮਨੋ-ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ
 - ਅਨੁਵੰਸ਼ਿਕਤਾਵਾਦੀ
 - ਨਿਰਮਾਣਾਤਮਕ
8. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਚੋਂ, ਕਿਹੜਾ ਮਨੁੱਖ 'ਚ ਭਾਸ਼ਾ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ?
 - ਸੱਜਾ ਹੈਮੀਸਫੇਅਰ
 - ਪੇਗੀਏਟਲ-ਲੋਬ
 - ਵਰਨਿਕ ਦਾ ਖੇਤਰ
 - ਬੈਂਕਾ-ਖੇਤਰ
9. ਐਰਿਕਸਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਅਨੁਸਾਰ, ਬੱਚਾ ਕਿਹੜੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਵਡਮੂਲੇ ਸਮਝੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕੌਬਲਾਂ ਨੂੰ, ਸਿੱਖਣ ਅਤੇ ਉਸ 'ਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਗੱਤਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨ 'ਚ ਬਹੁਤ ਗੀਇਵਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ :
 - ਪਹਿਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਬਨਾਮ ਦੇਸ਼
 - ਮਿਹਨਤ ਬਨਾਮ ਹੀਣਤਾ
 - ਹੋਂਦ ਬਨਾਮ ਬੂਮਿਕਾ ਦਾ ਦਵੈਦ
 - ਭਦਮੁਖਤਾਗੀ ਬਨਾਮ ਬੁਰਮ ਅਤੇ ਸੈਦੇਹ

Adda247

Test Prime

ALL EXAMS, ONE SUBSCRIPTION

1,00,000+
Mock Tests

Personalised
Report Card

Unlimited
Re-Attempt

600+
Exam Covered

25,000+ Previous
Year Papers

500%
Refund

ATTEMPT FREE MOCK NOW

PSTET Previous Paper Aug. 2014 (Paper - II) Social Studies / Social Science (50)

10. In an inclusive set-up

- Each child accommodates himself/herself with the school system
- The children with special needs study in separate classes
- The school has flexible curriculum to accommodate each child
- All the children with special needs play with each other only.

11. When a teacher gauges the previous knowledge of his learners, he is involved in :

- Assessment of learning
- Assessment in learning
- Assessment as learning
- Assessment for learning

12. In order to study the influence of environment on intelligence, which of the following method is not suitable ?

- Twin Studies
- Psychological Studies
- Adoption Studies
- Longitudinal Studies

13. For a teacher, the primary objective of assessment should be

- Spotting error of students
- Identifying gaps in the achievement of students and helping in bridging these gaps
- Measuring the achievement of students
- Assessing for the retention or promotion of a child.

14. Which of the following is not a part of Social learning theory ?

- Imitation
- Modelling
- Observation
- Behavioural manifestation

15. Who among the following highlighted that learning is a socially mediated process ?

- Erikson
- Vygotsky
- Kohlberg
- Thorndike

16. A change in the mental processes that underlie all learning and performance can be referred to as :

- Moral maturation
- Cognitive development
- Social-emotional development
- Intellectual development

17. Prema seems to be overloaded with energy. She bounces on her seat and frequently interrupts others. It is difficult for her to focus and listen to her teachers. She may be identified with

- Learning disability
- ADHD
- Severe multiple disabilities
- Hearing impairment

18. The Person with Disability Act 1995 emphasizes

- Equal opportunity
- Protection of rights
- Full participation
- All of the above

10. ਕਿਸੇ ਸਮਾਵੇਸੀ ਥਾਂ 'ਤੇ :

- ਹਰ ਬੱਚਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਦੇ ਸਿਸਟਮ ਅਨੁਸਾਰ ਢਾਲ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।
- ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੋੜਾਂ ਵਾਲੇ ਬੱਚੇ, ਵੱਖਰੀਆਂ ਜਮਾਤਾਂ 'ਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ।
- ਸਕੂਲ ਦਾ ਕਗਿਕੁਲਮ ਲਚਕੀਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਹਰੇਕ ਬੱਚਾ ਢਲ ਜਾਂਦੇ।
- ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੋੜਾਂ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਬੱਚੇ, ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਹੀ ਖੇਡਦੇ ਹਨ।

11. ਜਦੋਂ ਇਕ ਅਧਿਆਪਕ, ਆਪਣੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ, ਪੁਰਨ ਗਿਆਨ ਸਮਰਥ ਨੂੰ ਪਰਖਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਬਾਮਿਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ :

- ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ 'ਚ
- ਸਿੱਖਿਆ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ 'ਚ
- ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਮੁਲਾਂਕਣ 'ਚ
- ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਮੁਲਾਂਕਣ 'ਚ

12. ਭੁਧੀ ਤੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਲਈ, ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਤੋਂ, ਕਿਹੜੀ ਵਿਧੀ ਕਾਰਗਰ ਨਹੀਂ ਹੈ :

- ਜੌੜਾ ਅਧਿਐਨ (ਟੁਇਨ ਸਟੈਂਡੀਜ਼)
- ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਅਧਿਐਨ
- ਅੰਗੀਕਰਨ ਅਧਿਐਨ
- ਦੀਰਘਕਾਲੀਨ ਅਧਿਐਨ

13. ਇਕ ਅਧਿਆਪਕ ਲਈ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਉਦੇਸ਼ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ :

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨਾ।
- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਉਪਲੱਭਧੀਆਂ ਵਿਚਲੇ ਖੱਪਿਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੱਪਿਆਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨਾ।
- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਉਪਲੱਭਧੀ ਨੂੰ ਮਾਪਣਾ।
- ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਜਮਾਤ 'ਤੇ ਰੋਕਣਾ ਜਾਂ ਤਰੱਕੀ ਦੇਣ ਲਈ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨਾ।

14. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਤੋਂ, ਕਿਹੜੀ ਸਮਾਜਕ ਸਿਖਲਾਈ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਤੁਹਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ?

- ਅਨੁਕਰਣ ਕਰਨਾ
- ਪ੍ਰਤਿਪੂਰਣ ਕਰਨਾ
- ਪੇਖਣ ਕਰਨਾ
- ਵਿਵਹਾਰਕ ਪ੍ਰਗਟਾਅ ਕਰਨਾ

15. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਤੋਂ, ਕਿਹੜੇ ਸਿੰਤਕ ਨੇ ਸਿਖਲਾਈ ਨੂੰ ਸਮਾਜਕ ਮਹਿਸੂਸਥਤਾ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਜੋਂ ਉਤਾਰਿਆ ?

- ਐਰਿਕਸਨ
- ਵਾਇਗੋਤਸਕੀ
- ਕਲੱਬਰਗ
- ਬਾਰਨਡਾਇਕ

16. ਸਮੁੱਚੀ ਸਿਖਲਾਈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁਲ ਬੇਂਦੇ, ਮਾਨਸਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਵਿਚਲੇ ਪਰਿਵਰਤਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ?

- ਨੈਤਿਕ ਪ੍ਰੈਕਤਾ
- ਗਿਆਨਾਤਮਕ ਵਿਕਾਸ
- ਸਮਾਜਕ-ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਵਿਕਾਸ
- ਬੋਧਿਕ-ਵਿਕਾਸ

17. ਪੇਰਨਾ ਉਰਜਾ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਸੀਟ 'ਤੇ ਟਿਕ ਕੇ ਨਹੀਂ ਬੈਠਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਚਚੇ ਦ੍ਰਾਜਿਆਂ ਨੂੰ ਟੈਕਦੀ ਹੈ। ਉਦੇ ਲਈ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨਾ ਅੰਖਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ :

- ਸਿੱਖਣ ਸਮਰਥਾ ਹੈ
- ਏ.ਡੀ.ਐਚ.ਡੀ. ਹੈ
- ਗੰਡੀਰ ਬਹੁ-ਪਰਤੀ ਅਸਮਰਥਾ ਹੈ
- ਸੁਣਨ ਵਿਕਾਰ ਹੈ।

18. 1995 ਦਾ 'ਪਰਸਨ ਵਿਦ ਡਿਸਅਬਿਲਟੀ ਐਕਟ' ਕੋਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ :

- ਸਮਾਨ ਅਵਸਰ ਤੇ
- ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੇ
- ਪੁਰਨ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਤੇ
- ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰਿਆਂ ਤੇ

PSTET Previous Paper Aug. 2014 (Paper - II) Social Studies / Social Science (51)

19. According to Piaget, at which of the following stage does the child begin to think logically about the abstract concepts ?
 (a) Sensori-motor stage (b) Formal operational stage
 (c) Concrete operational stage
 (d) Pre-operational stage

20. Which of the following is not a matter of debate in development psychology ?
 (a) Mind-body (b) Nature-Nurture
 (c) One course of development – Many courses of development
 (d) Stage wise – No stage

21. In which of the following stages children are able to engage in 'make-believe' play ?
 (a) Formal operational (b) Concrete operational
 (c) Pre-operational (d) Sensori-motor

22. When a child gives in to the peer-pressure, then he may be said to be
 (a) Competing (b) Conforming
 (c) Cooperating (d) Confirming

23. What do you mean by FAS ?
 (a) Fatal Alcohol Symptom
 (b) Foetal Alcohol Syndrome.
 (c) Formal Alcohol Symptoms
 (d) Famous Abnormal Symptoms.

24. Which of the following is not a way of formative assessment ?
 (a) Annual Examination (b) Assignments
 (c) Group work (d) Classroom discussions

25. involves an ability to manage your own thinking and problem solving.
 (a) Metacognitive skills (b) Experiential intelligence
 (c) Self regulation (d) None of the above

26. A curricular modification programme developed in written form to facilitate the educational experiences of each child with special needs is called
 (a) Identification procedure
 (b) Peer interaction document
 (c) Individualized educational programme
 (d) Self assessment portfolio

27. Who strongly claimed that he can train an individual to be anything he wanted, irrespective of his/her tendencies, abilities, race, culture etc. ?
 (a) Erickson (b) Watson
 (c) Freud (d) Bandura

28. Identity vs. role confusion was the concept given by and happens in stage
 (a) Freud/latency stage (b) Erikson/Adolescent stage
 (c) Kohlberg/childhood (d) Erikson/middle childhood.

19. ਪਿਅਜ਼ੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਚੋਂ, ਕਿਹੜੇ ਪੜਾਅ ਵਿਚ, ਬੱਚਾ ਮੁੜਤ ਸੰਕਲਪਨਾਵਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਤਾਰਕਿਕ ਰੂਪ 'ਚ ਸੈਲਣਾ ਮੁੜ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ :
 (a) ਸੰਵੇਦੀ-ਪ੍ਰੇਰਕ ਪੜਾਅ 'ਚ
 (b) ਔਪਚਾਰਕ-ਸੰਕਿਆਤਮਕ ਪੜਾਅ 'ਚ
 (c) ਮੁੜਤ-ਸੰਕਿਆਤਮਕ ਪੜਾਅ 'ਚ
 (d) ਪੂਰਵ-ਸੰਕਿਆਤਮਕ ਪੜਾਅ 'ਚ

20. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਚੋਂ, ਕਿਹੜਾ ਵਿਕਾਸਾਤਮਕ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਵਿਚ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਮੌਜੂਦਾ ਜਾਂਦਾ :
 (a) ਮਨ - ਸਰੀਰ (b) ਕੁਦਰਤ - ਪੋਸ਼ਣ
 (c) ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਇਕ ਕ੍ਰਮ - ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਕਈ ਕ੍ਰਮ
 (d) ਪੜਾਅ ਵਾਰ - ਕੋਈ ਪੜਾਅ ਨਹੀਂ

21. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਚੋਂ, ਕਿਹੜੇ ਪੜਾਅ ਵਿਚ ਬੱਚਾ 'ਕ੍ਰਿਤਕ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ' (ਮੇਕ-ਚਿਲੀਵ) ਖੇਡ ਵਿਚ ਰੁਇਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ :
 (a) ਉਪਚਾਰਕ-ਸੰਕਿਆਤਮਕ ਪੜਾਅ 'ਚ
 (b) ਸੂਰਤ-ਸੰਕਿਆਤਮਕ ਪੜਾਅ 'ਚ
 (c) ਪੂਰਵ-ਸੰਕਿਆਤਮਕ ਪੜਾਅ 'ਚ
 (d) ਸੰਵੇਦੀ-ਪ੍ਰੇਰਕ ਪੜਾਅ 'ਚ

22. ਜਦੋਂ ਬੱਚਾ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੇ ਦਬਾਅ ਵਿਚ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ :
 (a) ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨਾ (b) ਅਨੁਸਰਣ ਕਰਨਾ
 (c) ਸਹਿਯੋਗ ਕਰਨਾ (d) ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨਾ

23. ਐੱਫ.ਏ.ਐੱਸ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ?
 (a) ਫੇਟਲ ਐਲਕੋਹਲ ਸਿਪਟਮਸ (b) ਫੀਟਲ ਐਲਕੋਹਲ ਸਿਡਰੋਮ
 (c) ਫੌਰਮਲ ਐਲਕੋਹਲ ਸਿਪਟਮਸ
 (d) ਫੈਮਸ ਅਥਨਾਰਮਲ ਸਿਪਟਮਸ

24. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਚੋਂ, ਕਿਹੜਾ ਨਿਰਮਾਣਾਤਮਕ (ਫੌਰਮੇਟਿਵ) ਮੁਲਾਂਕਣ ਦਾ ਢੰਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ?
 (a) ਸਾਲਾਨਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ (b) ਅਸਾਈਨਮੈਂਟ
 (c) ਸਮੂਹ-ਕਾਰਜ (d) ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਚਰਚਾ

25. ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੇ ਸਵੈ-ਚਿੰਤਨ ਅਤੇ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ :
 (a) ਮੇਟਾ-ਗਿਆਨਾਤਮਕ ਕੌਸਲ (b) ਅਨੁਭਵਸ਼ੀਲ ਬੁੱਧੀ
 (c) ਸਵੈ-ਨੇਮ (d) ਉਪਰੋਕਤ 'ਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

26. ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੋੜਾਂ ਵਾਲੇ, ਹਰੇਕ ਬੱਚੇ ਦੇ ਵਿਦਿਅਕ ਅਨੁਭਵ ਨੂੰ, ਸੁਖਾਲਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਲਿਖਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਿਕਸਤ ਕਰੀਕੁਲਰ ਦਾ ਸੁਧਾਈ ਕਾਰਜ ਕਹਾਉਂਦਾ ਹੈ ?
 (a) ਪਛਾਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ
 (b) ਸਾਥੀਆਂ ਦੀ ਆਪਸੀ ਕਿਰਿਆ ਦਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼
 (c) ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਵਿਦਿਅਕ ਕਾਰਜਕ੍ਰਮ
 (d) ਸਵੈ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਪੋਰਟਫੋਲੀਓ

27. ਕਿਹੜੇ ਚਿੰਤਕ ਨੇ, ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ, ਉਸ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਤੀਆਂ, ਯੋਗਤਾਵਾਂ, ਨਸਲ, ਸਭਿਆਚਾਰ ਆਦਿ ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾ, ਆਪਣੀ ਇੱਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ਕੁਝ ਵੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ?
 (a) ਐਰਿਕਸਨ (b) ਵਾਟਸਨ
 (c) ਫਰਾਈਡ (d) ਬੰਡਰ

28. ਨੇ ਹੋਏ ਬਨਾਮ ਤੁਮਿਕਾ ਦੇ ਦਵੰਦ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਦਿੱਤਾ। ਜਿਹੜਾ ਪੜਾਅ ਤੇ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ।
 (a) ਫਰਾਈਡ/ਲੁਪਤ ਅਵਸਥਾ (ਲੋਟੈਸੀ)
 (b) ਐਰਿਕਸਨ/ਗਭਰੇਟ ਅਵਸਥਾ
 (c) ਕੋਲਬਰਗ/ਬਾਲ ਅਵਸਥਾ (d) ਐਰਿਕਸਨ/ਮੱਧ-ਬਾਲ ਅਵਸਥਾ

PSTET Previous Paper Aug. 2014 (Paper - II)

29. A child form a rhyme to learn the order of planets. This is known as :

- (a) Heuristic
- (b) Mnemonic
- (c) Chunking
- (d) None of the above

30. Bruner identified three major stages of cognitive growth. Identify the correct order of stages

- (a) Symbolic, Iconic, Enactive
- (b) Iconic, Symbolic, Enactive
- (c) Enactive, Iconic, Symbolic
- (d) Symbolic, Enactive, Iconic

ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ-ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ: 31-60

ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ-ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ: 31-60

ਵਾਚਕ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹੋ ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉਤਤ ਦਿਓ : (31 - 37)

ਅੱਜ ਅਨੁਸਾਸਨ ਹੀਣਤਾ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਬਹਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੋਨੇ-ਕੋਨੇ 'ਚ ਸੁਣਾਈ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਅੱਖਾਂ, ਰਸਾਲਿਆਂ ਦੇ ਸਫੇ, ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਅਨੁਸਾਸਨ ਹੀਣਤਾ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ-ਕੱਲ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਅਨੁਸਾਸਨ ਹੀਣਤਾ ਬਹੁਤ ਵੱਧ ਗਈ ਹੈ। ਦਰਸਾਸਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਸ਼ਟਰ ਲਈ ਅਨੁਸਾਸਨ ਹੀਣਤਾ ਮੰਡਭਾਗੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਵਿਚ ਕਿਉਂਕਿ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਨਿਰਭਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਨੁਸਾਸਨ ਹੀਣਤਾ ਨਾਲ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਦਾ ਪੈਂਡਾ ਬਿਖੜਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਅਫਰਾ-ਤਫ਼ਰੀ ਪੇਦਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਰਿਤੁ ਸਾਡਾ ਅਨੁਸਾਸਨ ਹੀਣਤਾ 'ਤੇ ਕੀ ਭਾਵ-ਬੋਧ ਹੈ?

ਸਰਲ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਅਨੁਸਾਸਨ ਦਾ ਅਰਥ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਉਂ ਅਨੁਸਾਸਨ ਹੀਣਤਾ ਦਾ ਆਧਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਨਿਯੰਤਰਣ। ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਵੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਜੋ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਿਯੰਤਰਤ, ਅਨੁਸਾਸਤ ਮਸ਼ਿਨਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਮਸ਼ਿਨ ਦਾ ਚੱਲਣਾ ਤੇ ਬੰਦ ਹੋਣਾ, ਸਵਿੱਚ ਦੱਥਣ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਭ ਕੁਝ ਨਿਯੰਤਰਤ (ਦੇਖ-ਰੇਖ) — ਸਿਰਫ਼ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ। ਪਰਿਤੁ ਅਜਿਹੀ ਦੇਖ-ਰੇਖ, ਅਜਿਹਾ ਅਨੁਸਾਸਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਾਹਰੋਂ ਲਾਗੂ (ਬੇਪਿਆ) ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਕੀ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਅਨੁਸਾਸਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ? ਮਸ਼ਿਨਾਂ ਤੋਂ ਖੜੋਤੇ 'ਚ ਹਨ, ਸੰਵੇਦਨਹੀਣ ਹਨ, ਵਿਵੇਕੀਣ ਹਨ। ਇਉਂ, ਅਨੁਸਾਸਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵੀ ਜੜ੍ਹੀ ਹੀ ਰਹੇਗਾ। ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸੱਭਿੰਤ ਚਿੰਤਕ, ਸਿੱਖਿਆ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਇਸ ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਇਕ-ਮੱਤ ਹਨ ਕਿ ਸੱਚਾ ਅਨੁਸਾਸਨ ਉਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਬਹਿਰੂਨੀ ਨਾ ਹੋ ਕੇ, ਅੰਦਰੂਨੀ ਹੋਵੇ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਅਨੁਸਾਸਨ ਬਾਹਰੀ ਮਾਹੌਲ ਨਾਲ ਬੇਪਿਆ ਨਾ ਜਾਵੇ ਸਗੋਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਰ ਚੋਂ ਪੇਦਾ ਹੋਵੇ। ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ, ਗੁਰਮ ਬਣਾਉਣਾ ਨਹੀਂ। ਬਾਹਰੋਂ ਬੇਪਿਆ ਅਨੁਸਾਸਨ ਬੇਗਾਨਗੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਬਾਹਰੀ ਅਨੁਸਾਸਨ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਨੁਸਾਸਨ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਤੋਂ ਬਾਹਰੋਂ ਨਾ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇ ਬਲਕਿ ਜਿਹੜਾ ਜਵੇ, ਸਹਿਜ ਅਤੇ ਸਰਲ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉੱਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਬਾਹਰੀ ਅਨੁਸਾਸਨ ਦੀ ਬਾਅ ਵਿਵੇਕ ਸਿਖਾਵੇ। ਆਗਿਆ ਪਾਲਣ ਦੀ ਬਾਵੇਂ, ਵਿਚਾਰ-ਬੋਧ ਕਰਨਾ ਸਿਖਾਏ। ਸਵੇਂ ਅਨੁਸਾਸਨ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ, ਸਿੱਖਿਆਕਾਰੀ ਚੋਂ ਹੀ ਪੇਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

31. ਅਨੁਸਾਸਤ ਵਿਅਕਤੀ ਕਦੋਂ ਖੜੀਤ ਜਾ ਜਨ੍ਹ ਹੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

- (a) ਜਦੋਂ ਉਹ ਸਵੇ-ਨਿਯੰਤਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਖੋ ਚੇਨਦਾ ਹੈ।
- (b) ਜਦੋਂ ਬਾਹਰੀ ਦਬਾਅ ਉਸ ਨੂੰ ਭੈਅ-ਭੀਤ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।
- (c) ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਬਹੁਤ ਵੱਧ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।
- (d) ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਗਤੀ ਦਾ ਪੈਂਡਾ ਬਿਖੜਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

32. ਇਥੋਂ 'ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ' ਦੀ ਛਾਹ ਹੈ?

- (a) ਬਾਹਰੋਂ ਨਾਗਰਿਕ ਬਣਨ ਆਏ ਵਿਅਕਤੀ।
- (b) ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਗਰਿਕ ਰਹਿ ਰਹੇ ਲੋਕ।

29. ਗ੍ਰਹਿਆਂ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਲਈ ਬੱਚਾ ਤੁਰਬੰਦੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

- (a) ਨਿਊਗਿਸਟਿਕ
- (b) ਨਿਊਮੈਨਿਕ
- (c) ਚੰਕਿਤ
- (d) ਉਪਰੋਕਤ ਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

30. ਬੁਨਰ ਨੇ ਗਿਆਨਮਈ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਪੜਾਵਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੜਾਵਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਕ੍ਰਮ ਨੂੰ ਪਛਾਣੋ?

- (a) ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ, ਪ੍ਰਤਿਮਾਪਰਕ, ਸਕਿਤਿਆ
- (b) ਪ੍ਰਤਿਮਾਪਰਕ, ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ, ਸਕਿਤਿਆ
- (c) ਸਕਿਤਿਆ, ਪ੍ਰਤਿਮਾਪਰਕ, ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ
- (d) ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ, ਸਕਿਤਿਆ, ਪ੍ਰਤਿਮਾਪਰਕ

(c) ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਹਾਸਿਲ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਾਲ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ।

(d) ਸਾਡੀ ਉਹ ਪੀੜ੍ਹੀ, ਜਿਹੜੀ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਭਾਰ ਸੰਭਾਲੇਗੀ।

33. ਅਕਥਾਰਾ-ਚਸਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਅਨੁਸਾਸਨ ਹੀਣਤਾ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਭਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੁਆਰਾ:

- (a) ਅਨੁਸਾਸਨ ਹੀਣਤਾ 'ਤੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।
- (b) ਅਨੁਸਾਸਨ ਹੀਣਤਾ 'ਤੇ ਸਹੀ ਪ੍ਰਬਹਾਂ ਪਸੰਦ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।
- (c) ਅਨੁਸਾਸਨ ਹੀਣਤਾ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।
- (d) ਅਨੁਸਾਸਨ ਹੀਣਤਾ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

34. ਅਨੁਸਾਸਨ ਹੀਣਤਾ ਵਿਚ ਪਿਛੇਰਾਤ ਹੈ:

- (a) ਅਨ੍ਹ
- (b) ਤੁ
- (c) ਹੀਣਤਾ
- (d) ਇਤਾ

35. ਇਸ ਵਾਰਤਕ ਦਾ ਸਾਰ-ਤੱਤ ਹੈ:

- (a) ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿਚ ਅਨੁਸਾਸਨ ਹੀਣਤਾ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਹੈ।
- (b) ਅਨੁਸਾਸਨ ਹੀਣਤਾ ਨਾਲ ਰਾਸ਼ਟਰ ਤਰੱਕੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ।
- (c) ਅਨੁਸਾਸਨ ਉਹੀ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਵਿਵੇਕ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ 'ਤੇ ਆਧਾਰ ਹੋਵੇ।
- (d) ਬਹਿਰੂਨੀ ਅਨੁਸਾਸਨ ਦੇ ਬਿਨਾ, ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਨੁਸਾਸਨ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ।

36. ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਅਨੁਸਾਸਨ ਬਹੁਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਵਿਚ :

- (a) ਉਹ ਮਸ਼ਿਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਾਰਜ ਕਰ ਸਕਣ।
- (b) ਨਿਗਰਾਨੀ ਬਾਹਰੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।
- (c) ਆਗਿਆ ਪਾਲਣ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।
- (d) ਬਾਹਰੀ ਦਬਾਅ ਨਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ।

37. ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ :

- (a) ਅਨੁਸਾਸਨ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ ਸਿਖਾਉਣਾ।
- (b) ਵਿਵੇਕ ਸਿਖਾਉਣਾ।
- (c) ਆਗਿਆ ਪਾਲਣ ਕਰਨਾ ਸਿਖਾਉਣਾ।
- (d) ਕਾਰੋਬਾਰ ਸਿਖਾਉਣਾ।

ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਕੇ ਸੁਆਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਿਓ : (38 - 45)

ਅੰਨ ਦਾਤਾ !

ਮੇਰੀ ਜੀਭ 'ਤੇ ਤੇਰਾ ਲੂੰਣ ਏਂ

ਤੇਰਾ ਨਾਂ-ਮੇਰੇ ਬਾਪ ਦਿਆ ਹੋਣਾ 'ਤੇ

ਤੇ ਮੇਰੇ ਇਸ ਬੁੱਤ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਬਾਪ ਦਾ ਭੂਨ ਏਂ।

ਮੈਂ ਕਿਵੇਂ ਬੋਲਾਂ !

ਬੋਲਣ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਬੋਲ ਪੈਂਦਾ ਏਂ ਤੇਰਾ ਅੰਨ !

PSTET Previous Paper Aug. 2014 (Paper - II) Social Studies / Social Science (53)

ਕੁਝ ਕੁ ਬੋਲ ਸਨ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਅੰਨ ਦੇ ਕੀੜੇ
ਤੇ ਅੰਨ ਭਾਰ ਹੇਠਾਂ-ਉਹ ਦੱਬੇ ਗਏ ਹਾਂ,
ਅੰਨ ਦਾਤਾ !

ਕਾਮੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ, ਦਿੱਤੇ ਕਾਮੇ ਨੇ ਚੰਮ,
ਕਾਮੇ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ ਸਿਰਫ ਕੰਮ !

ਬਾਕੀ ਵੀ ਤਾਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਇਹੋ ਹੀ ਚੰਮ
ਉਹ ਵੀ ਇਕ ਕੰਮ, ਇਹ ਵੀ ਇਕ ਕੰਮ
ਅੰਨ ਦਾਤਾ !

ਮੈਂ ਚੰਮ ਦੀ ਗੁੱਡੀ ਖੇਡ ਲੈ, ਖਿਡਾ ਲੈ !
ਲਹੂ ਦਾ ਪਿਆਲਾ, ਪੀ ਲੈ ਪਿਲਾ ਲੈ !

ਤੇਰੇ ਸਾਹਵੇਂ ਖੜੀ ਹਾਂ ਅਹਿ, ਵਰਤਣ ਦੀ ਸੈਅ ਜਿਵੇਂ ਚਾਹੇ ਵਰਤ ਲੈ !
ਉੱਗੀ ਹਾਂ, ਪਿਸੀ ਹਾਂ, ਗੁੱਝੀ ਹਾਂ, ਵਿਲੀ ਹਾਂ

ਤੇ ਅੰਜ ਤੱਤੇ ਤਵੇਂ ਉੱਤੇ ਜਿਵੇਂ ਚਾਹੇਂ ਪਰਤ ਲੈ !

ਮੈਂ ਬੁਰਕੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਜਿਵੇਂ ਚਾਹੇ ਨਿਗਲ ਲੈ !
ਤੂੰ ਲਾਵੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਜਿਨਾ ਚਾਹੇ ਪਿਘਲ ਲੈ !

ਲਾਵੇ ਚ ਲਪੇਟ ਲੈ ! ਕਦਮਾਂ ਤੇ ਖੜੀ ਹਾਂ ਬਾਹਵਾਂ ਚ ਸਮੇਟ ਲੈ !
ਚੁੰਮ ਲੈ, ਚੱਟ ਲੈ ਤੇ ਫੇਰ ਰਹਿੰਦਾ-ਬੂੰਹਦ ਉਹਦਾ ਵੀ ਕੁਝ ਵੱਟ ਲੈ !

ਅੰਨ ਦਾਤਾ

ਮੇਰੀ ਜ਼ਬਾਨ ਤੇ ਇਨਕਾਰ ? ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਹੈ ਸਕਦੇ ?
.... ਹਾਂ ਪਿਆਰ ਇਹ ਤੇਰੇ ਮਤਲਬ ਦੀ ਸੈਅ ਨਹੀਂ !

38. 'ਅੰਨਦਾਤਾ' ਨਜ਼ਮ :

- ਵਰਤਮਾਨ ਵਿਚ ਅੰਰਤ-ਮਰਦ ਦੇ ਸੁਖਾਵੇਂ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਤ ਕਰਦੀ ਹੈ।
- ਅੰਰਤ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰ ਹੋ ਕੇ, ਮਰਦਾਵੀਂ ਹਉਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ।
- ਪਰੰਪਰਾ ਅਤੇ ਵਰਤਮਾਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭਾਂ ਵਿਚ, ਵਰਤਮਾਨ ਸਮਾਜ ਦੀ ਨਾਗੀ ਸਮੱਸਿਆ 'ਤੇ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
- ਪਰੰਪਰਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਕੇ, ਵਰਤਮਾਨ ਵਿਚ ਨਾਗੀ ਦੀ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰਤਾ ਦਾ ਬਿਬੰਧ ਸਿਰਜਿਆ ਹੈ।

39. 'ਅੰਨਦਾਤਾ' ਨਜ਼ਮ ਦੀ ਪ੍ਰਮੱਖ ਕਾਵਿ-ਚੇਤਨਾ :

- ਰੇਮਾਂਸਵਾਦੀ ਕਾਵਿ-ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ
- ਪ੍ਰਗਤੀਵਾਦੀ ਕਾਵਿ-ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ
- ਨਾਗੀ ਅਤੇ ਦਾਲਿਤ ਚੇਤਨਾ
- ਨਾਗੀਵਾਦੀ ਚੇਤਨਾ

40. 'ਅੰਨ ਦੇ ਕੀੜੇ' ਤੇ 'ਚੰਮ ਦੀ ਗੁੱਡੀ' ਵਿਚ ਕਿਹੜਾ ਅਲੰਕਾਰ ਵਰਤਿਆ ਹੈ ?

- ਉਪਮਾ ਅਲੰਕਾਰ
- ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਅਲੰਕਾਰ
- ਅਨੁਪਸ ਅਲੰਕਾਰ
- ਰੂਪਕ ਅਲੰਕਾਰ

41. "ਮੈਂ ਕਿਵੇਂ ਬੋਲਾਂ ਉਹ ਦੱਬੇ ਗਏ ਹਨ।" ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਤਰਾਂ ਦਾ ਕਾਵਿ-ਅਵਚੇਤਨ :

- ਅੰਰਤ ਦੀ ਦੁਖਾਂਤਕ ਤੇ ਅਚੇਤ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ਅੰਰਤ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਸੰਗ ਤੇ ਲੱਜਾ ਦਾ ਭਾਵ ਅਲੰਕਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
- ਨਾਗੀ ਦੀ ਦੁਖਾਂਤਕ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਸੁਚੇਤ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਬੇਬਸੀ ਦੀ ਪ੍ਰਗਟਾਉ-ਮੂਲਕ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਵਿਅੰਗ ਸਿਰਜਦਾ ਹੈ।
- ਨਾਗੀ ਦੇ ਅਚੇਤ ਪ੍ਰਤੀਰੋਧ ਦਾ ਸੁਖਾਂਤਕ ਬਿਬੰਧ ਉਲੀਕਦਾ ਹੈ।

42. ਕਾਵਿ-ਤ੍ਰਕਾਂ "ਕਾਮੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਦਿੱਤੇ.... ਇਹ ਇਕ ਕੰਮ....." ਵਿਚ ਸ਼ਾਇਰ ਪਰੰਪਰਾ :

- ਦੇ ਗੋਰਵਸ਼ਾਲੀ ਅਧਿਆਇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਰ ਸਿਰਜਦੀ ਹੈ
- ਵਿਚ ਨਾਗੀ ਦੀ ਦਮਨਕਿਤ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਪੁਸ਼ਤ-ਦਰ-ਪੁਸ਼ਤ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।
- ਵਿਚ ਨਾਗੀ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਤਸਵੀਰਕਸ਼ੀ ਕਰਦੀ ਹੈ।
- ਵਿਚ ਜਮਾਤੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕਰਦੀ ਹੈ।

43. ਇਸ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਕੋਦਰੀ-ਸੂਚਰ 'ਅੰਨਦਾਤਾ' ਬਣਦ ਦੁਆਲੇ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਹੈ। 'ਅੰਨਦਾਤਾ' ਦਾ ਭਾਵ-ਬੈਧ ਹੈ ?

- ਖਾਧ-ਪਦਾਰਥਾਂ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ।
- ਕਿਰਸਾਨੀ ਸੰਕਟ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ।
- ਇਸਤਰੀ ਤੇ ਕਥਜੇ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦਾ ਵਾਹਕ ਹੈ।
- ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

44. "ਮੈਂ ਚੰਮ ਦੀ ਗੁੱਡੀ ਖੇਡ ਲੈ, ਖਿਡਾ ਲੈ !" ਇਕਹਿਗੀ ਸਤਰ ਦਾ ਕਾਵਿ ਪ੍ਰਚਨ :

- ਮੰਡੀ ਯੋਗ ਵਿਚ ਅੰਰਤ ਦੇ ਗਲੈਮਰੀ ਬਿਬੰਧ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ਅੰਰਤ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰ ਹੋ ਕੇ, ਮਰਦਾਵੀਂ ਹਉਂ ਨੂੰ ਸਿਰਜਦੀ ਹੈ।
- ਅੰਰਤ-ਮਰਦ ਦੇ ਇਕਸਾਰਤਾ ਦੇ ਬਗਬਗੀ ਭਾਵ ਨੂੰ ਸਿਰਜਦਾ ਹੈ।
- ਨਾਗੀ ਦੇ ਵਸੂਲ-ਰੂਪ ਵਜੋਂ ਅਰਥ-ਸੰਗੋੜਨ 'ਤੇ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਹੈ।

45. ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਸ਼ੈਲੀ :

- ਸਵੈ-ਸੰਬੰਧਨੀ ਹੈ
- ਬੀਰ ਰਸ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹੈ
- ਉਦਾਤ ਹੈ
- ਮਨੋ ਬਚਨੀ, ਸੰਬੰਧਨੀ ਤੇ ਵਿਅੰਗਾਤਮਕ ਹੈ

46. ਕਵਿਤਾ ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ :

- ਲੇਆਤਮਕ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ
- ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਮੁਬਸੂਰਤੀ
- ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਵਹਿਣ
- ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਹੀ

47. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਚੋਂ, ਕਿਹੜਾ ਵਧੀਆ ਲਿਖਤ ਲਈ, ਸਭ ਤੋਂ ਪੱਟ ਮੱਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ?

- ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਮਝ
- ਦਿਸ਼ਾ ਦੀ ਸਮਝ
- ਤਰਕ ਦੀ ਸਮਝ
- ਸਰੋਤਿਆਂ ਦੀ ਸਮਝ

48. ਉਪਸਾਰ-ਅਧਿਆਪਨ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣ ਦਾ ਆਧਾਰ ਹੈ :

- ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸੂਲ
- ਨਿਦਾਨ
- ਪੁਨਰ-ਅਧਿਆਪਨ
- ਕਵਾਇਦ

49. ਇਕ ਪੈਦੇ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਦਿਆਂ, ਧਿਆਨ 'ਚ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ, ਸਭ ਤੋਂ ਮੱਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੈ :

- ਕਲਪਨਾ
- ਸ਼ੈਲੀ
- ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ
- ਸੰਗਤੀ

50. ਇਕ ਅਧਿਆਪਕ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਪਣੇ ਸਿੱਖਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਉੱਤਰ ਦੇਣ, ਸਮੁਹ 'ਚ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੇਲ-ਜੋਲ ਰਾਹੀਂ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਕਾਰਜ-ਨੀਤੀ ਅਪਣਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਹਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਇਹ ਪਹੁੰਚ ਕਿਹੜੇ ਅਸੂਲ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ ?

- ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ
- ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ
- ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੇ
- ਸਰਗਰਮ ਸਹਿਭਾਗਤਾ ਦੇ

51. ਸਿੱਖਿਆਰਥੀਆਂ 'ਚ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਸਮਝ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਤਰੀਕਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ?

- ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦ-ਕੋਸ਼ਚ ਚੋਂ ਅੱਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਲੱਭਣ ਲਈ ਆਖਣਾ।
- ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁੱਪ-ਚਾਪ ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦੇਣ ਲਈ ਆਖਣਾ।
- ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸਤਰੂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਲਈ, ਉਸ ਹੇਠ ਉਗਲ ਜਾਂ ਪੰਥਿਲ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਆਖਣਾ।
- ਪਾਠ ਨੂੰ ਉੱਚੀ-ਉੱਚੀ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਆਖਣਾ।

52. ਅਧਿਆਪਕ ਲੋਡੀ, ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਵਿਖਾਵੇਂ ਲੱਖਣ ਵਾਸਤੇ, ਸਭ ਤੋਂ ਕਾਰਗਰ ਰਣਨੀਤੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ?

- ਕਾਲੇ ਛੁੱਟੇ ਦੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ।
- ਜਦੋਂ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰਨਾ।
- ਵਿਸੇ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜੀਵਨ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਰਨਾ।
- ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣਾ।

53. ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵੱਲ ਥੋੜ੍ਹੇ ਅਤੇ ਲਿਖਦੇ ਹੋਏ, ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਬਾਬਦਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ?

- ਕਿਆਬੀਲ ਸਥਦਾਵਲੀ
- ਆਕਿਆਬੀਲ ਸਥਦਾਵਲੀ
- ਪ੍ਰਤੱਖ ਸਥਦਾਵਲੀ
- ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਸਥਦਾਵਲੀ

54. ਹੇਠ ਲਿਖਿਅਤ ਵਿਚੋਂ, ਕਿਹੜਾ ਥੋੜਾ ਸਿੱਖਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਪੜ੍ਹਨ ਕੌਸ਼ਲ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਬਿਹਤਰ ਹੈ ?

- ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੰਖਾਂ ਅਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਭਰਪੂਰ ਕਾਰਜ ਦੇਣਾ।
- ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉੱਚੀ-ਉੱਚੀ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਆਖਣਾ।
- ਵਿਡਿਓ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਪੜ੍ਹਨ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ।
- ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕੋ ਪਾਠ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਆਖਣਾ।

55. ਮਾਈਆ ਆਪਣੀ ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਕਵਿਤਾ ਸੰਬੰਧੀ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਸ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਦੌ-ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਪਾਠ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ :

- ਸਿੱਖਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਦੁਸਤ ਕਾਫੀਆ-ਰਦੀਫ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਵਾਉਣਾ।
- ਕਾਵਿ-ਸੰਵੇਦਨਾ ਪੇਦਾ ਕਰਨਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਿੱਖਿਆਰਥੀ ਅਰਥਾਂ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾ ਸਕਣ।
- ਸਹੀ ਉਚਾਰਣ, ਸੁਰ ਲਹਿਰ ਅਤੇ ਪਿੱਚ-ਪੇਟਰਨ ਸਿਖਾਉਣਾ।
- ਸਿੱਖਿਆਰਥੀ ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਅਲੰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰ ਸਕਣ।

English Language : (Question Number 61 to 90)

English Language : (Questions Number 61 to 90)

Passage 1 : Please read the passage carefully and answer the questions 61 – 68

Emotions are not caused by situations. Emotions are caused by our beliefs about situations, beliefs that colour our perception and our understanding of events. Beliefs cause emotions that trigger behaviour. If we feel angry about a situation and react in anger, it is because we have angry beliefs about it. If we feel compassionate, it is because we have compassionate beliefs.

Situations in themselves do not produce feelings. It is our perception of the situation that makes us feel good or bad. Just as situations cannot make us happy or sad, another person cannot make us feel happy or sad. If we seek greater freedom in our lives, we need to be objective and rational about the power of our beliefs versus the power of situations. We control our emotions. When we live in freedom, we choose the way we respond rather than let our automatic negative reactions get the better of us.

Now you might ask, 'Okay, but how do I do this ?' how do I chose to respond when I am under pressure, when I have been taught to fear or fight, when the situation seems 'bad' to me ? The "PQR" formula can help us live freely in

56. ਹੇਠ ਲਿਖਿਅਤ ਵਿਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਵਸੜ੍ਹਗਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ?

- ਖਾਲੀ ਥਾਵਾਂ ਭਰਨ ਵਾਲੇ
- ਸਹੀ-ਗਲਤ ਵਾਲੇ
- ਬਹੁ-ਵਿਕਲਪੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ
- ਢੁਕਵੇਂ ਸੱਟਾਂ ਵਾਲੇ

57. ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ, ਮੁੱਲ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕਿਹੜਾ ਪਾਠ ਉੱਚੀ-ਉੱਚੀ ਪੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ?

- ਸਵੇ-ਜੀਵਨੀ
- ਕਹਾਣੀ
- ਸਫਰਨਾਮਾ
- ਲੇਖ

58. ਨਾਟਕ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਕਾਰਗਰ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਸਕਦਾ ਹੈ :

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਟਕ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਸਮਝਣ ਲਈ, ਕਈ ਵਰਾਨਾਂ ਨਾਟਕ ਦਾ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਪਾਠ ਕਰਵਾਉਣਾ।
- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਟਕ ਦਾ ਮੰਚਨ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸਾਹਿਤ ਕਰਨਾ।
- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਸਮਝ ਨੂੰ ਪਰਖਣ ਲਈ ਕਈ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਝੇ ਜਾਣਾ।
- ਨਾਟਕ ਦੀ ਬੀਮ ਅਤੇ ਸਥਦਾਵਲੀ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ।

59. ਭਾਸ਼ਾ ਅਖ਼ਰਿਆਰ ਕਰਨ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਢੰਗ ਹੈ :

- ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿਚ ਸੁਣਨਾ
- ਉਚਿਤ ਸਮੱਗਰੀ ਪੜ੍ਹਨਾ
- ਵਿਆਕਰਨਕ ਸੰਚਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਣਾ
- ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਅੱਪਚਾਰਿਕ ਅਧਿਆਪਨ

60. ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਕਥਨ ਗਲਤ ਹੈ ?

- ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਗਿਆਨ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ, ਵਿਆਕਰਨ ਇਕ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਹੈ
- ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਇਕ ਕਾਰਜ ਅਭਿਵਿਅਕਤੀ ਹੈ
- ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਅੰਤਰ-ਨਿਰਭਰ ਹਨ।
- ਭਾਸ਼ਾ ਦੀਆਂ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਵਾਸਤੇ ਸੰਦਰਭ-ਬਿੰਦੂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

stressful, anxious or depressing situation. We pause to question how we would like to respond rather than react and live to regret our negative reaction.

Let me try to explain what I mean by react : You push; I shove. Without thinking, I shove. This is my reaction. It is immediate and disconnected from my higher Self, the constant "I", and the meaning of my life. My reaction is an imprisoned effect. This is not freedom.

By applying the PQR formula, however, I can respond. I pause (find myself in the situation), question (How does this situation relate to the meaning of my life ? How do I wish to respond given in a world of infinite possibilities ?), and then respond (a freely chosen action – not a reaction). Responding rather than reacting helps us live freely and in greater harmony with our true identity in every situation. It helps us grab hold of the freedom we seek in order to enter into the river of divine life.

61. Greater freedom in our lives implies to

- Be able to judge a situation on its own merit
- React according to the need of the situation
- Act because of fear or favour
- Be guided by our belief about the situation

PSTET Previous Paper Aug. 2014 (Paper – II) Social Studies / Social Science (55)

62. What precipitates our behaviour towards a situation ?

- Emotions caused by our beliefs
- Emotions caused by a situation
- Significance of the event
- Resulting impact of the situation

63. We should pause before asking a question because

- We can react easily to the demand of the situation
- We need not wait to relate our beliefs to the situation
- It helps us to recall our previous reactions
- It makes us perceive a situation without prejudice

64. PQR stands for

- Possibilities, Quest, Result
- Patience, Qualm, Reason
- Pause, Query, Reaction
- Pause, Question, Response

65. Among emotions, beliefs, situations and perceptions which comes first ?

- Beliefs
- Emotions
- Situations
- Perceptions

66. Our reaction to a situation depends on, our

- Rational thinking
- Feelings about the situations
- Beliefs about the situations
- Objective approach

67. By 'our negative reactions' the writer means

- Automatic reaction to a situation
- Compassionate reaction to a disruptive situation
- Reactions questioning our beliefs
- Freedom to choose our responses

68. What is meant by 'situations in themselves do not produce feelings' ?

- Feelings are independent of situations
- Our comprehension of a situation gives rise to our freedom
- Feelings lead to a situation
- Situations have no bearing on feelings.

Passage II : Please read the passage carefully and answer the questions 69 – 75

Today there are enough hydrogen bombs of the greatest destructive power to wipe out all life on our planet. Will we make even larger bombs in future ? We can, if we want to, but even for the most overwhelming military purposes we do not need to. We have already reached some sort of limit. How much more dangerous can the situation get ? At the present time, we are very near the edge of death. Every year or two in some major international crises – there is serious probability of an 'accident' that would lead to nuclear war. Dedicated men have worked hard and long in these situations to avoid a nuclear incident, but we may not continue to be so lucky. Next time it may be a nuclear threat or a mad man or a mistaken junior officer or just

faulty equipment. It is foolish of us to boast of the decrease in our death rate and increase in the length of individual human lives in the 20th century, as long as this nuclear danger is so uncontrolled. This situation cannot continue. We cannot live very long walking on loose at the edge of a cliff. Either in ten, twenty or thirty years we fall over the nuclear cliff, or else very soon, before that time runs out, we have to arrive at an international understanding and move back from the danger.

69. In the sentence "This situation cannot continue " which situation is referred to ?

- Production of hydrogen bombs
- Overwhelming military purposes
- Living in apprehension of nuclear disaster
- Small chance of living to an old age

70. What alternative has been suggested to save mankind from destruction ?

- Stop making hydrogen bombs
- Keeping the nuclear weapons in safe place
- Creating international understanding and goodwill
- Devising better ways to control nuclear weapons

71. By 'dedicated men' the writer is referring to persons who are

- Worried about the nuclear proliferation
- People concerned with the fate of mankind
- Having great integrity
- Endlessly hardworking

72. The passage says that as long as the nuclear danger is uncontrolled

- We will have to depend on big nations for survival
- We will have to adopt some deterrent measures
- We would have to look for fault proof machines
- We have to be at the mercy of a terrorist or an insane person

73. The writer warns us against making larger bombs, because

- It will be a waste of money and effort
- We are already near complete annihilation
- We do not have the facility to store them
- We would not be able to use them.

74. In the phrase 'before that time runs out (last para) 'that time' refers to the time

- Till we can expect to hold out
- When some international crisis may take place
- That has already passed
- When making of nuclear bomb may stop

75. The word 'Probability' in the second para means

- Liability
- Expectation
- Survey, Question, Recite, Read, Review
- Skim, Question, Recite, Read, Review

PSTET Previous Paper Aug. 2014 (Paper - II) Social Studies / Social Science (56)

76. The correct sequence for Error Analysis is

- Collecting samples of learner's language
- Identifying the errors
- Describing the errors
- Explaining the errors
- Evaluating/correcting the errors

(a) (i), (ii), (iii), (iv), (v)
 (b) (ii), (iii), (iv), (v), (i)
 (c) (iv), (v), (i), (iii), (ii)
 (d) (i), (iii), (ii), (iv), (v)

77. "The syllabus, the teaching and testing materials and the classroom teaching are all planned carefully on the basis of the frequency of counts of words and structures, using the principles of selections, gradation and presentation in a systematic manner." This statement holds true for

- Structural Approach
- Grammar Translation Method
- Audio-lingual Method
- Bilingual Method

78. The SQ3R technique of Reading is

- Survey, Question, Read, Recite, Review
- Survey, Question, Review, Recite, Rea

79. In the teaching of English, a process of teaching language through content area subject matter is known as

- Content Based English Language Teaching
- Task Based English Language Teaching
- Topic Based English Language Teaching
- English Language Teaching as a Second Language

80. An expression of the meaning of a word or phrase using other words or phrases, often in an attempt to make the meaning easier to understand is known as

- Synonyms
- Paraphrase
- Anagram
- Alliteration

81. Once there was a woman named Bunny
 Whose smile was so happy and funny
 People's names she forgot,
 But that worried her not,
 She simply called all the them, "Honey" !
 The above lines are an example of

- Tongue Twister
- Limerick
- Ode
- Eulogy

82. Which is false about Cloze tests ?

- Cloze tests are tests consisting of a portion of text with certain words omitted.
- In a cloze test the participant is asked to complete the paragraph

(c) Close tests require the ability to understand the context and vocabulary in order to identify the correct words or type of words that belong to the deleted passages of a text.

(d) In a Cloze test preferably every fifth, seventh or eighth word is omitted.

83. When a student tries to locate a specific piece of information in a text she is using

- Scanning process of reading
- Skimming process of reading
- Intensive reading
- Extensive reading

84. Crash ! Plop ! Clunk ! are example of

- Lexical sets
- Onomatopoeia
- Paradoxes
- Morphemes

85. The ability of persons to actively produce their own speech and writing is called their

- Active Language Knowledge
- Passive Language Knowledge
- Language Acquisition
- Language Learning

86. Mental pictures or impressions created by, or accompanying words or sentences is known as

- Parts of Speech
- Imagery
- Figures of Speech
- Analogy

87. A language programme designed to prepare international students or other students needing language instruction to take regular academic courses at a university is known as

- Intensive Language Programme
- Bilingual Education Programme
- Reading Programme
- Intensive Reading Programme

88. A method of foreign or second language teaching which (i) emphasizes the teaching of speaking and listening before reading and writing (ii) uses dialogues and drills (iii) discourages use of the mother tongue in the classroom and (iv) often makes use of contrastive analysis is known as

- Silent Way
- Suggestopedia
- Task Based Learning
- Audiolingual Method

89. A word or phrase which has been taken from one language and used in another language is known as

- Inter-language
- Bilingual
- Borrowing
- Second Language Acquisition

90. A word or expression that has lost its originality or effectiveness because it has been used too often is known as

- Creole
- Pidgin
- Cliche
- Metaphor
- Likelihood
- Prospect

91. Who applied the Doctrine of Lapse to the Indian states ?

- Lord Hastings
- Lord Dalhousie
- Lord Canning
- Lord Wellesley

92. Which of the Greek ambassador became a Vaishnavite and erected the Garuda Pillar at Beshnagar (Vidisha) ?

- Heliodorus
- Daimachos
- Megasthene
- Dionysius

93. Which one of these is a work on Mathematics ?

- Aryabhatiya
- Brihatsamhita
- Indica
- Panchsiddhantika

94. Which of the following has been wrongly matched ?

(a) Periyar Sanctuary	— Kerala
(b) Shivpuri National Park	— Madhya Pradesh
(c) Dachigan Sanctuary	— Jammu and Kashmir
(d) Ranthambore Tiger Project	— Gujarat

95. Which among the following Port is not at East Coast ?

- Vishakhapatnam
- Tuticorin
- Paradeep
- Nahava Shova

96. A meteor is

- A rapidly moving star
- A piece of matter which has entered the earth's atmosphere from outer space
- A part of constellation
- A comet without a tail

97. 'Saddle peak' the highest peak is situated in –

- Andaman and Nicobar Island
- Nagaland
- Tamil Nadu
- Gujarat

98. The most urbanized state in India is :

- Gujarat
- Maharashtra
- Tamil Nadu
- West Bengal

99. To whom does the president of India send his/her resignation if he wants to quit his/her office ?

- The Prime Minister
- The Vice-President
- The Chief Justice of India
- The Speaker

91. ਭਾਰਤੀ ਰਿਆਸਤਾਂ ਵਿਚ ਲੈਪਸ ਦੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸ ਨੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ?

- ਲਾਡ ਹੋਸਟਿਗਜ਼ ਨੇ
- ਲਾਡ ਡਲਹੌਜ਼ੀ ਨੇ
- ਲਾਡ ਕੈਨੀਂਗ ਨੇ
- ਲਾਡ ਵੈਲਜ਼ਲੀ ਨੇ

92. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਦੋਂ, ਗ੍ਰੀਕ ਦਾ ਕਿਹੜਾ ਰਾਜਦੂਤ ਵੈਸ਼ਨਵ ਬਣ ਗਿਆ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਥੰਮ੍ਹ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਵੈਸ਼ਨਗਰ (ਵਿਦਿਸ਼ਾ) 'ਚ ਕੀਤੀ ?

- ਹੇਲਿਓਰੋਸ
- ਡਾਇਆਕੋਸ
- ਮੇਗਾਸਨੀਸ
- ਡਾਇਓਨੀਸੀਆਸ

93. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਦੋਂ ਕਿਹੜਾ ਕਾਰਜ ਗਣਿਤ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ ?

- ਆਰੀਆਭਾਟੀਆ
- ਬਿਹਤਸੰਮਿਤਾ
- ਇਤੀਕਾ
- ਪੰਚਸਿਧਾਂਤਕਾ

94. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਦੋਂ, ਕਿਹੜਾ ਸੁੱਟ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ?

(a) ਪੇਰੀਅਰ ਰੱਖ	— ਕੇਰਲਾ
(b) ਸਿਵਪੁਰੀ ਨੈਸ਼ਨਲ ਪਾਰਕ	— ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼
(c) ਡਾਚੀਗਾਨ ਰੱਖ	— ਜੰਮ੍ਹ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ
(d) ਰਨਥਮਭੋਰ ਟਾਈਗਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ	— ਗੁਜਰਾਤ

95. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਦੋਂ, ਕਿਹੜੀ ਬੰਦਰਗਾਹ, ਪੁਰਬੀ-ਬੰਦਰਗਾਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ?

- ਵਿਸ਼ਾਖਾਪਟਨਮ
- ਟੂਟੀਕੋਰਨ
- ਪਾਦੀਪ
- ਨਾਵਾ ਸ਼ੋਵਾ

96. ਉਲਕਾ ਪਿੰਡ ਹੁੰਦਾ ਹੈ :

- ਤੇਜ਼ ਗਤੀ ਨਾਲ ਤੁਰਦਾ ਹੋਇਆ ਤਾਰਾ
- ਪਦਾਰਥ ਦਾ ਉਹ ਟੁਕੜਾ, ਜਿਹੜਾ ਪੁਲਾੜ ਦੋਂ ਪਰਤੀ ਦੇ ਵਾਯੂਮੰਡਲ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ਤਾਰਾ-ਮੰਡਲ ਦਾ ਹਿੱਸਾ
- ਉਹ ਪੂਛਲ ਤਾਰਾ, ਜਿਸ ਦੇ ਪੂਛ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

97. ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਚੋਟੀ 'ਮੈਡਲ ਪੀਕ' ਸਥਿਤ ਹੈ :

- ਅੰਡੇਮਾਨ ਅਤੇ ਨਿਕੋਬਾਰ ਦੀਪ 'ਚ
- ਨਾਗਾਲੈਂਡ 'ਚ
- ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ 'ਚ
- ਗੁਜਰਾਤ 'ਚ

98. ਭਾਰਤ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬਹਿਰੰਗਿਤ ਰਾਜ ਹੈ :

- ਗੁਜਰਾਤ
- ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ
- ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ
- ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ

99. ਜੇਕਰ ਭਾਰਤ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣਾ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਕਿਸ ਨੂੰ ਭੇਜੇਗਾ :

- ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ
- ਉਪ-ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ
- ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਰਬ-ਉਚ ਜੱਜ ਨੂੰ
- ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ

PSTET Previous Paper Aug. 2014 (Paper - II)

Social Studies / Social Science (58)

100. The writ issued by the court commanding a person or a public authority to do or forbear to do something in the nature of public duty is known as

(a) Mandamus (b) Quo Warranto
(c) Certiorari (d) Habeas Corpus

101. Who decides whether a bill is a money bill or not ?

(a) President (b) Prime Minister
(c) Speaker (d) Minister of Parliamentary Affairs

102. Right to Education has been placed in the Indian Constitution under –

(a) 86th Amendment Act (b) 81st Amendment Act
(c) 73rd Amendment Act (d) 85th Amendment Act

103. Which one of the following Articles of the Indian Constitution deal with citizenship of India ?

(a) Articles 333 to 337 (b) Articles 17 to 20
(c) Articles 5 to 11 (d) Articles 1 to 4

104. Right to Form Association is a –

(a) Civil Right (b) Legal Right
(c) Political Right (d) Natural Right

105. Plantation agriculture is largely practised in the

(a) Semi arid region (b) Temperate region
(c) Tropical region (d) Equatorial region

106. Which of the following is not associated with oilfields in India ?

(a) Bombay high (b) Digboi
(c) Ankaleshwar (d) Barauni

107. Formation wise, which of the following types of rocks is the most ancient ?

(a) Igneous (b) Metamorphic
(c) Plutonic (d) Sedimentary

108. The colour of a star is an indication of its

(a) Distance from the sun
(b) Luminosity (c) Distance from the earth
(d) Temperature

100. ਕੋਰਟ ਰਾਹੀਂ ਜਾਰੀ ਰਿੱਟ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਲੋਕ-ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸਰਵਜਨਕ ਕਾਰਜ ਦੀ ਪਕਿਰਤੀ ਵਾਲੇ, ਕਿਸੇ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰਹੋਲਦ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਹੋਣਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ :

(a) ਮੈਡੇਮਸ (b) ਕੋਆ-ਵਰਟੋ
(c) ਸਰਕਿਲਿਗਰੀ (d) ਹੈਬੀਅਸ ਕੋਰਪਸ

101. ਕੋਈ ਬਿਲ, ਪ੍ਰੈਜ਼ੀ ਬਿਲ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੌਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ?

(a) ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ (b) ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ
(c) ਸਪੀਕਰ (d) ਸੰਸਦੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਮੰਤਰੀ

102. 'ਸਿਖਿਆ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ' ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿਚ ਸਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ :

(a) 86ਵੀਂ ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ
(b) 81ਵੀਂ ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ
(c) 73ਵੀਂ ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ
(d) 85ਵੀਂ ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ

103. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਚੋਂ, ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਕਿਹੜਾ ਅਨੁਛੇਦ, ਭਾਰਤ ਦੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ?

(a) ਅਨੁਛੇਦ 333 ਤੋਂ 337 (b) ਅਨੁਛੇਦ 17 ਤੋਂ 20
(c) ਅਨੁਛੇਦ 5 ਤੋਂ 11 (d) ਅਨੁਛੇਦ 1 ਤੋਂ 4

104. ਐਸੇਸੀਏਸਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ :

(a) ਸਿਵਲ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ (b) ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ
(c) ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ (d) ਕੁਦਰਤੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ

105. ਰੂਪਾਈ-ਖੇਤੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਚਲਨ ਹੈ :

(a) ਅਰਪ ਖੁਸ਼ਕ ਇਲਾਕੇ 'ਚ (b) ਟੈਮਪੋਰੇਟ ਇਲਾਕੇ 'ਚ
(c) ਗਰਮ ਇਲਾਕੇ 'ਚ (d) ਭੂ-ਮੱਧ ਰੇਖਾਈ ਇਲਾਕੇ 'ਚ

106. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਤੇਲ ਖੇਤਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ :

(a) ਬੰਬਈ ਹਾਈ (b) ਡਿਗਬੋਈ
(c) ਅੰਕਲੇਸ਼ਵਰ (d) ਬਰਚੁਨੀ

107. ਬਣਤਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਚੋਂ, ਪੱਥਰ ਦੀ ਕਿਹੜੀ ਕਿਸਮ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੁਰਾਤਨ ਹੈ ?

(a) ਇਗਨੋਅਸ (b) ਮੈਟਾਫੋਰਾਫਿਕ
(c) ਪਲ੍ਲੋਟੈਨਿਕ (d) ਸੇਡੀਮੈਂਟਰੀ

108. ਤਾਰਿਆਂ ਦਾ ਰੰਗ ਸੰਕੇਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਦੀ/ਦੇ :

(a) ਸੂਰਜ ਤੋਂ ਦੂਰੀ ਨੂੰ (b) ਪਾਥਾਸ਼ਾਹੀ ਨੂੰ
(c) ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਦੂਰੀ ਨੂੰ (d) ਤਾਪਮਾਨ ਨੂੰ

PSTET Previous Paper Aug. 2014 (Paper - II) Social Studies / Social Science (59)

109. Consider the following statement regarding asteroids

- Asteroids are rocky debris of varying sizes orbiting the sun.
- Most of the asteroids are small but some have diameter as large as 1000 km.
- The orbit of asteroids lies between the orbits of Jupiter and Saturn.

Out of these statements.

- All are correct
- (ii) and (iii) are correct
- (i) and (ii) are correct
- (i) and (iii) are correct

110. Which of the following factors govern the atmospheric temperature of a place ?

- Its latitudinal distance from the equator
- Its elevation from the sea level
- Prevailing winds and influence of ocean currents, if any
- All of the above

111. The Panama Canal connects

- Pacific ocean – Atlantic Ocean
- Red Sea – Mediterranean Sea
- Black Sea – Mediterranean Sea
- Indian Ocean – Atlantic ocean

112. Jainism and Buddhism were similar in all these aspects EXCEPT –

- Both were agnostic and rejected the Vedic thoughts
- Both had equal faith in Ahimsa
- Both accepted followers without any class distinctions
- Both believed in the Doctrine of Karma

113. The present year 2014 is counted from the date generally assigned to the –

- Birth of Jesus Christ
- Death of Jesus Christ
- Crucifixion of Jesus Christ
- None of the above

114. The stone boulders to mark the burial sites are known as –

- Microliths
- Megaliths
- Mesolithic
- Neolithic

115. *Kitab al-Hind* an important source for historians was written by –

- Amir Khusrau
- Al-Baruni
- Ziyauddin Barni
- Firdausi

116. 'Right to Life' is a fundamental right under

- Article 42
- Article 76
- Article 1
- Article 21

117. When can the President's Rule be imposed in a state ?

- If no State government can be formed
- If the ruling party has lost majority and no other party commands a majority to form a government
- If the State machinery fails to function
- All of the above

109. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਥਨਾਂ ਨੂੰ ਤਾਰਾ-ਨੂਪ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ :

- ਤਾਰਾ-ਨੂਪ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੱਥਰਾਂ ਦੇ ਬਿੰਨ ਆਕਾਰ ਦਾ ਮਲਬਾ ਹੈ ਜੋ ਸੂਰਜ ਦੁਆਲੇ ਪੁੰਮਦਾ ਹੈ।
- ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਤਾਰਾ-ਨੂਪ ਛੋਟੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਰੰਤੂ ਕਿਸੇ-ਕਿਸੇ ਦਾ ਵਿਆਸ 1000 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਡਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
- ਤਾਰਾ-ਨੂਪ ਦਾ ਗ੍ਰਹਿ-ਪਥ, ਬਹਿਸਪਤੀ ਅਤੇ ਸ਼ਨੀ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ-ਪਥ ਵਿਚਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਕਥਨਾਂ ਦੋਹਰੀ ਹਨ

- (a) (ii) ਅਤੇ (iii) ਸਹੀ ਹਨ
- (b) (ii) ਅਤੇ (iii) ਸਹੀ ਹਨ
- (c) (i) ਅਤੇ (ii) ਸਹੀ ਹਨ
- (d) (i) ਅਤੇ (iii) ਸਹੀ ਹਨ

110. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਦੋਹਰੀ, ਕਿਸੇ ਜਗ੍ਹਾ ਦੇ ਵਾਯੁਮੰਡਲ ਦੇ ਤਾਪਮਾਨ ਨੂੰ, ਕਿਹੜੇ ਤੱਤ ਨਿਯੰਤਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ?

- ਭੂ-ਮੱਧ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਅਕਸਾਂਸ਼ੀ ਦੂਰੀ
- ਸਮੁੰਦਰੀ ਤਲ ਤੋਂ ਉਸ (ਥਾਂ) ਦਾ ਉਚਾਣ
- ਮੌਜੂਦਾ ਹਵਾ ਅਤੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਵੇਗ ਦਾ ਦਬਾਅ, ਜੇ ਕਰ ਕੇਈ ਹੈ
- ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਹੈ

111. ਪਨਾਮਾ ਨਦੀ ਜੋੜਦੀ ਹੈ :

(a) ਸਾਂਤ ਮਹਾਸਾਗਰ	— ਅੰਧ ਮਹਾਸਾਗਰ ਨੂੰ
(b) ਲਾਲ ਸਮੁੰਦਰ	— ਭੂ ਮੱਧ ਸਾਗਰ ਨੂੰ
(c) ਕਾਲਾ ਸਾਗਰ	— ਭੂ ਮੱਧ ਸਾਗਰ ਨੂੰ
(d) ਹਿੰਦ ਮਹਾਸਾਗਰ	— ਅੰਧ ਮਹਾਸਾਗਰ ਨੂੰ

112. ਜੈਨ ਧਰਮ ਅਤੇ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਹਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਸਮਾਨ ਹਨ, ਪਰੰਤੂ :

- ਦੋਵੇਂ ਨਾਸਤਕਵਾਦੀ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਵੇਦਿਕ-ਸੋਚ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਸਨ।
- ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਪ੍ਰਤੀ ਬਰਾਬਰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸੀ।
- ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਜਮਾਤੀ ਮੱਤਭੇਦਾਂ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ।
- ਦੋਵੇਂ ਕਰਮ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਦੇ ਹਨ।

113. ਮੌਜੂਦਾ ਵਰਾ 2014, ਜਿਸ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਗਿਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ :

- ਈਸਾ ਦੇ ਜਨਮ ਨਾਲ
- ਈਸਾ ਦੀ ਵਡਾਤ ਨਾਲ
- ਈਸਾ ਦੇ ਸਲੀਬ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਨਾਲ
- ਉਪਰੋਕਤ ਦੋਹਰੀ ਨਹੀਂ।

114. ਦਫ਼ਨਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ, ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਵਜੋਂ ਲਾਏ ਗਏ, ਵੱਡੇ ਗੋਲ ਪੱਥਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ :

- ਮਾਈਕ੍ਰੋਲਿਸ਼ਮ
- ਮੇਗਾਲਿਸ਼ਮ
- ਮੇਸੋਲਿਸ਼ਮ
- ਨਿਊਲਿਸ਼ਮ

115. ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਰੋਤ ਮੌਨੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ, ਅਲ-ਹਿੰਦ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਸੀ :

- ਅਮੀਰ ਖਸਰੇ ਨੇ
- ਅਲ-ਬੁਨੀ ਨੇ
- ਜ਼ਿਆਉਦੀਨ ਬਰਨੀ ਨੇ
- ਫਿਰਦੋਸੀ ਨੇ

116. 'ਜੀਵਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ' ਇਕ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ :

- ਅਨੁਛੇਦ 42 ਦੇ ਤਹਿਤ
- ਅਨੁਛੇਦ 76 ਦੇ ਤਹਿਤ
- ਅਨੁਛੇਦ 1 ਦੇ ਤਹਿਤ
- ਅਨੁਛੇਦ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ

117. ਕਿਸੇ ਰਜ਼ ਵਿਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸ਼ਾਸਨ ਕਦੋਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ?

- ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਰਾਜ-ਸਰਕਾਰ ਨਾ ਬਣਾਈ ਜਾ ਸਕੇ।
- ਜਦੋਂ ਹਾਕਮ ਦਲ ਆਪਣਾ ਬਹੁਮਤ ਗੁਆ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦਲ ਕੋਲ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਬਹੁਮਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।
- ਜਦੋਂ ਰਾਜ ਦਾ ਤੱਤਰ, ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਵਿਚ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
- ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਹੈ।

PSTET Previous Paper Aug. 2014 (Paper - II) Social Studies / Social Science (60)

118. Which of the following do not fall in the Union List ?

- (a) Oilfields and mineral resources
- (b) Regulation and development of interstate rivers
- (c) Organization of the high courts
- (d) Land, collection of rents

119. According to the Indian Constitution, numbers of duties entrusted to the Prime Minister are –

- (a) Two
- (b) Three
- (c) Four
- (d) Five

120. Privilege Motion is introduced by

- (a) Ruling Party
- (b) Opposition Party
- (c) Both 'a' & 'b'
- (d) None of the above

121. Which two officials can participate in the proceedings of legislature but they do not have the right to vote ?

- (i) Solicitor General
- (ii) Attorney General
- (iii) Advocate General
- (iv) Law Secretary
- (a) (ii) & (iii)
- (b) (iii) & (iv)
- (c) (i) & (iv)
- (d) (i) & (ii)

122. An Ashokan inscription found in Kandhar was written in two different scripts. Which were these ?

- (a) Sanskrit – Kannada
- (b) Greek – Aramaic
- (c) Persian – Kharosthi
- (d) Prakrit – Brahmi

123. The ex-officio chairman of the Rajya Sabha is :

- (a) President of India
- (b) Vice-President of India
- (c) Prime Minister
- (d) Speaker

124. The residual power under the constitution is vested in the

- (a) Union legislature
- (b) State legislature
- (c) State council
- (d) Both Union and State legislatures

125. Who among the following permanent members of United Nations Organization have exercised the power of Veto the highest number of times ?

- (a) USA
- (b) USSR/Russia
- (c) Britain
- (d) France

126. Poona Pact (1932) was

- (a) Supportive of the Ramsay MacDonald's communal award.
- (b) An agreement reached between Mahatma Gandhi and Dr. Ambedkar.
- (c) Signing of joint action plan by the Muslim League and the Congress against the British.
- (d) None of the above.

127. Who among these did not come to India as a Buddhist pilgrim ?

- (a) Ibn-Batuta
- (b) Fa Xian
- (c) Xuan Zang
- (d) I Qing

128. Which of these Sultans first formulated a 'Famine Code' to provide relief to the famine affected people ?

- (a) Balban
- (b) Alauddin Khalji
- (c) Firoz Tughlaq
- (d) Muhammad bin Tughlaq

118. ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ, ਕਿਹੜਾ ਸੰਘ ਸੂਚੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ?

- (a) ਤੇਲ-ਪੇਤਰ ਅਤੇ ਖਣਿਜ ਸਾਧਨ
- (b) ਅੰਤਰ-ਗਜ਼ੀ ਨਦੀਆਂ ਦਾ ਨਿਯਮਤ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ
- (c) ਉੱਚ-ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਸੰਗਠਨ
- (d) ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਕਿਰਾਏ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ

119. ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਨੁਸਾਰ, ਪ੍ਰਧਾਨਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਕਿੰਨੇ ਕਰਤੱਥ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ?

- (a) ਦੋ
- (b) ਤਿੰਨ
- (c) ਚਾਰ
- (d) ਪੰਜ

120. ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕੌਣ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ :

- (a) ਹਾਕਮ ਪਾਰਟੀ
- (b) ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ
- (c) (a) ਅਤੇ (b) ਦੋਵੇਂ
- (d) ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

121. ਕਿਹੜੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ, ਵਿਧਾਨਸਭਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਬਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਪਰ ਮੱਤ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ?

- (i) ਸੋਲੀਸਿਟਰ ਜਨਰਲ
- (ii) ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ
- (iii) ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ
- (iv) ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਕੱਤਰ
- (a) (ii) ਅਤੇ (iii)
- (b) (iii) ਅਤੇ (iv)
- (c) (i) ਅਤੇ (iv)
- (d) (i) ਅਤੇ (ii)

122. ਰਜੇ ਅਫੋਕ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕੰਧਾਰ 'ਚ ਲੱਭੇ ਸ਼ਿਲਾਲੇਖ, ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਲਿਪੀਆਂ ਵਿਚ ਲਿਖੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਹ ਕਿਹੜੇ ਸਨ ?

- (a) ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ-ਕੰਨੜ
- (b) ਗ੍ਰੀਕ - ਅਗਮੇਕ
- (c) ਫਾਰਸੀ-ਪ੍ਰਸ਼ਠੀ
- (d) ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤ-ਬ੍ਰਾਹਮੀ

123. ਰਾਜ ਸਭਾ ਦਾ ਪਦ-ਕਾਰਣੀ, ਸਭਾ-ਪਤੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ :

- (a) ਭਾਰਤ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ
- (b) ਭਾਰਤ ਦਾ ਉਪ-ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ
- (c) ਪ੍ਰਧਾਨਮੰਤਰੀ
- (d) ਸਪੀਕਰ

124. ਸੰਵਿਧਾਨ ਤਹਿਤ ਅਵਸ਼ਿਸ਼ਟ ਸ਼ਕਤੀ, ਨਿਹਿਤ ਹੈ :

- (a) ਸੰਘ ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ 'ਚ
- (b) ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ 'ਚ
- (c) ਰਾਜ ਪਰਿਸਥਿਤੀ ਦੇ
- (d) ਸੰਘ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨਮੰਡਲ ਦੋਵਾਂ 'ਚ

125. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿਚੋਂ, ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਸੰਗਠਨ ਦੇ, ਕਿਹੜੇ ਸਥਾਈ ਮੌਜੂਦਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਾਰ ਕੀਤੀ ?

- (a) ਯੂ.ਐਸ.ਏ.
- (b) ਯੂ.ਐਸ.ਐਚ.ਕੁਸ
- (c) ਬਰਤਾਨੀਆ
- (d) ਫਰਾਂਸ

126. ਪੁਨਾ ਸਮਝੌਤਾ (1932) ਸੀ

- (a) ਰਾਮਸੇ ਮੈਕਡੋਨਲਡ ਦੇ ਫਿਰਕੂ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਸਮਰਥਨ 'ਚ
- (b) ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਡਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕ ਸੰਧੀ ਵਜੋਂ
- (c) ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਦਾ ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਸਾਂਝੀ ਕਾਰਵਾਈ ਯੋਜਨਾ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ
- (d) ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

127. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿਚੋਂ, ਕਿਹੜਾ ਯਾਤਰੀ, ਬੋਧੀ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰੀ ਵਜੋਂ ਭਾਰਤ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ?

- (a) ਇਬਨੀ ਬਤੂਤਾ
- (b) ਫਾਹਿਜਾਨ
- (c) ਹਿਊਨਸਾਂਗ
- (d) ਇਤਸਿਗ

128. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿਚੋਂ, ਕਿਹੜਾ ਮੁਲਤਾਨ ਸੀਜ਼ਨਲ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 'ਅੰਕ ਸੀਰਿਜ਼' ਅੰਕ ਨਾਲ ਗ੍ਰਸਤ ਲੈਕਾ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ?

- (a) ਬਲਬਨ
- (b) ਅਲਾਉਦੀਨ ਖਿਲਜੀ
- (c) ਫਿਰੋਜ਼ ਤੁਗਲਕ
- (d) ਮੁਹੰਮਦ ਬਿਨ ਤੁਗਲਕ

PSTET Previous Paper Aug. 2014 (Paper – II) Social Studies / Social Science (61)

129. Which of these were not depicted in the Indo-Islamic architecture because of being considered as Un-Islamic ?
 (a) Floral designs (b) Lotus and Kalash
 (c) Human and animal figures
 (d) Bell motifs

130. According to the Archaeologists the earliest period was –
 (a) Chalcolithic (b) Mesolithic
 (c) Paleolithic (d) Neolithic

131. In the Vedic literature **Dharma** is used in the sense of –
 (a) Duty towards one's *jati*
 (b) Observance of rituals
 (c) Religion to be followed
 (d) Rules that govern individual's action in society

132. In the Rigveda the most prominently mentioned God is –
 (a) Brahma (b) Vishnu
 (c) Indra (d) Pashupati

133. Which of these temples is a proof that ancient Indian colonial and cultural activities extended beyond India ?
 (a) Angkor – Vat Temple
 (b) Kailash Temple
 (c) Brihadiswara Temple (d) Gangaikanda Temple

134. The land revenue system that operated during the Mughal times was
 (a) Batai (b) Jarib
 (c) Zabti (d) Kankut

135. Akbar's principle of 'universal peace' was called
 (a) Sulh-i-kul (b) Din-i-Ilahi
 (c) Ibadat (d) None of these

136. The British East India Company's first 'Presidency' in India was
 (a) Madras (b) Hugli
 (c) Surat (d) Masulipatnam

137. What is the difference between Indian Standard Time and Greenwich Standard Time ?
 (a) – 4 hrs and 30 minutes
 (b) – 5 hrs (c) + 5 hrs and 30 minutes
 (d) + 6 hrs and 30 minutes

138. The only star in the solar system is the
 (a) Moon (b) Comet
 (c) Jupiter (d) Sun

139. The greatest problem that India faced shortly after independence was
 (a) Acute economic stagnation and poverty
 (b) Food crisis
 (c) Large scale arrival of refugees from Pakistan
 (d) All of the above

140. Which one of the following sets of conditions is necessary for good cultivation of wheat ?
 (a) Moderate temperature and moderate rainfall
 (b) High temperature and heavy rainfall
 (c) High temperature and moderate rainfall
 (d) Low temperature and low rainfall.

129. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਚੋਂ, ਕਿਸ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਇਸਲਾਮਿਕ ਮੌਨੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ, ਇੰਡੀਆਂ ਇਸਲਾਮੀ ਭਵਨ ਨਿਰਮਾਣ ਕਲਾ ਵਿਚ ਦਰਸਾਇਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ?
 (a) ਹੁਲਦਾਰ ਨਮੂਨਿਆਂ ਨੂੰ (b) ਕਮਲ ਅਤੇ ਕਲਸ ਨੂੰ
 (c) ਮਾਨਵ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਚਿੱਤਰਾਂ ਨੂੰ
 (d) ਘੜੀਆਲ ਨੂੰ

130. ਪੁਰਾਤਤਵ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਆਦਿ ਕਾਲ ਸੀ :
 (a) ਤਾਮਰਪਾਸ਼ਾਨ (b) ਮੱਧਪਾਸ਼ਾਨ
 (c) ਪੁਰਾਪਾਸ਼ਾਨ (d) ਨਵਪਾਸ਼ਾਨ

131. ਵੈਦਿਕ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ 'ਧਰਮ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ, ਕਿਹੜੇ ਭਾਵ-ਥੋਧ ਚੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ?
 (a) ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਤ ਪ੍ਰਤੀ ਕਰੱਤਵ ਵਜੋਂ
 (b) ਰਸਮਾਂ-ਰਿਵਾਜਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਜੋਂ
 (c) ਧਰਮ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨ ਸੰਬੰਧੀ
 (d) ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਨੇਮ ਵਜੋਂ

132. ਰਿਗਵੇਦ 'ਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਲੇਖਿਤ ਰੱਬ ਹੈ :
 (a) ਬੁਹਮਾ (b) ਵਿਸ਼ਨੂੰ
 (c) ਇੰਦਰ (d) ਪਸੂਪਤੀ

133. ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਂ, ਕਿਹੜਾ ਮੰਦਰ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ, ਭਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਤੱਕ ਫੈਲੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ :
 (a) ਅੰਗਰੋ-ਵਤ ਮੰਦਰ (b) ਕੈਲਾਸ ਮੰਦਰ
 (c) ਬਿਹਦੀਸ਼ਵਰ ਮੰਦਰ (d) ਗੰਗਾਈਕੰਦਾ ਮੰਦਰ

134. ਮੁਗਲ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲੀਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਕਹਾਉਂਦੀ ਸੀ :
 (a) ਬਣਾਈ (b) ਜ਼ਰੀਬ
 (c) ਜ਼ਬਤੀ (d) ਕੰਨਕੁੱਤ

135. ਅਕਬਰ ਦੇ 'ਸਰਬ ਵਿਆਪੀ ਅਮਨ' ਦੇ ਅਕੀਦੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ :
 (a) ਸ਼ੁਹਹ-ਏ-ਕੁਲ (b) ਦੀਨ-ਏ-ਇਲਾਹੀ
 (c) ਇਕਾਦਤ (d) ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

136. ਭਾਰਤ 'ਚ ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੀ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਮਹਾਂ-ਪ੍ਰਾਤ
 ਸੀ :
 (a) ਮਦਰਸਾ (b) ਹੁਗਲੀ
 (c) ਸੂਰਤ (d) ਮਸੂਲੀਪਤਨ

137. ਇੰਡੀਆਨ ਸਟੈਂਡਰਡ ਟਾਈਮ ਅਤੇ ਗਰੀੰਨ ਵਿੱਚ ਸਟੈਂਡਰਡ ਟਾਈਮ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਕਿਨਾ ਹੈ ?
 (a) – 4 ਘੰਟੇ ਅਤੇ 30 ਮਿੰਟ (b) – 5 ਘੰਟੇ
 (c) + 5 ਘੰਟੇ ਅਤੇ 30 ਮਿੰਟ (d) + 6 ਘੰਟੇ 30 ਮਿੰਟ

138. ਸੌਰ-ਮੌਡਲ ਦਾ ਇਕੋ-ਇਕ ਤਾਰਾ ਹੈ :
 (a) ਚੰਨ (b) ਕੇਤੂ
 (c) ਥੂਹਿਸਪਤੀ (d) ਸੂਰਜ

139. ਭਾਰਤ ਨੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ, ਜਿਹੜੀ ਵੱਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ ਉਹ ਸੀ :
 (a) ਤੀਬਰ ਆਰਥਕ ਖੜ੍ਹੇਤ ਅਤੇ ਗਾਗੀਬੀ
 (b) ਭੋਜਨ ਸੰਕਟ
 (c) ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਦਾ ਆਉਣਾ
 (d) ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਹੀ

140. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਚੋਂ, ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦਾ ਸੁੱਟ, ਕਣਕ ਦੀ ਵਧੀਆ ਕਾਸ਼ਤ ਲਈ ਲੋੜ੍ਹੇਣਾ ਹੈ ?
 (a) ਔਸਤ ਤਾਪਮਾਨ ਅਤੇ ਔਸਤ ਮੰਹੀਂ
 (b) ਵੱਧ ਤਾਪਮਾਨ ਅਤੇ ਭਾਗੀ ਮਾਤਰਾ 'ਚ ਮੰਹੀਂ
 (c) ਵੱਧ ਤਾਪਮਾਨ ਅਤੇ ਔਸਤ ਮੰਹੀਂ
 (d) ਘੱਟ ਤਾਪਮਾਨ ਅਤੇ ਘੱਟ ਮੰਹੀਂ

PSTET Previous Paper Aug. 2014 (Paper - II) Social Studies / Social Science

141. 'Logical reasoning process' in social sciences is the base of

- Statistical method
- Historical method
- Comparative method
- Scientific method

142. Which amongst the following is the best method to arouse curiosity in the students while teaching them Ancient Indian History ?

- Newspaper clippings
- Pictures
- Visit to a Museum
- Talk by a resource person

143. After a lesson on effects of environmental pollution on our environment, the teacher asks the following questions. Which one of these questions is the most appropriate one ?

- Describe the source and types of pollution
- What measures should be adopted to eliminate pollution from the environment ?
- Suggest some concrete ways by which you will create awareness in your neighborhood about the dangers of environmental pollution
- Make a list of the object that cause environmental pollution.

144. During a group discussion in the class with regard to cultural differences prevailing in the society, the class suddenly got into a heated discussion showing social bias and prejudice. In this situation, you as a teacher would

- start giving lecture that unity in diversity is a distinct characteristic of our society
- Warn the students not to make any derogatory remarks against anyone
- Stop the discussion immediately
- Advise the students to discuss the issues dispassionately without hurting the sensitivity of any one

145. A map's legend helps us to

- Read the map's symbols correctly
- Understand the purpose of the map
- Calculate the real distance shown on the map
- Distinguish between the two tropics

146. Given the learning objectives that the teacher has set for a lesson in social science, she chooses 'discussion method' to be the best suited approach. How would she structure the 'discussion' in the beginning of the lesson ?

- Ask the students to write their reactions.
- Follow the rules of the discussion strictly
- Remind the students about the rules for respecting each other's point of view
- Provide the students a list of questions

147. The most cherished goal of social science class should be that

- Students are able to learn the academic subject matter
- A positive climate prevails in the classroom
- It accomplishes the learning of subject matter in a positive social-emotional climate
- The students behave in the classroom in a disciplined and positive manner

141. 'ਭਾਰਕਿਕ ਖੁੱਧੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ' ਸਮਾਜ-ਵਿਗਿਆਨ ਵਿਚ ਆਧਾਰ ਹੈ :

- ਅੰਕਿਤਿਆਂ ਸੰਬੰਧੀ ਵਿਧੀ ਦਾ
- ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਿਧੀ ਦਾ
- ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਵਿਧੀ ਦਾ
- ਵਿਗਿਆਨਕ ਵਿਧੀ ਦਾ

142. ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਭਾਰਤ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਸਮੇਂ, ਹੇਠਾਂ ਲਿਖਿਆ ਜੁ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿਚ ਜਗਿਆਸਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਵਿਧੀ ਕਿਹੜੀ ਹੈ ?

- ਅੰਕਿਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਾਤਰਾਂ
- ਤਸਵੀਰਾਂ
- ਅਜਾਇਬ-ਘਰ ਪ੍ਰਮਣਾ
- ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਗ ਰਾਹੀਂ ਭਾਸ਼ਣ

143. ਸਾਡੇ ਵਾਤਾਵਰਨ 'ਤੇ ਵਾਤਾਵਰਨਕ-ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਬਾਰੇ ਪਾਠ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਧਿਆਪਕ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕਿਹੜਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਚੁਕਵਾਂਦਾ ਹੈ ?

- ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੇ ਸੈਤੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਬਾਰੇ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
- ਵਾਤਾਵਰਨ ਤੋਂ, ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਪ੍ਰਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹੜੇ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ?
- ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਠੋਸ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿਉ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ, ਅੰਦ-ਗੁਆਂਦ 'ਤੇ ਵਾਤਾਵਰਨਕ-ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੇ ਮਤਰੇ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕੋ।
- ਵਾਤਾਵਰਨਕ-ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕਰੋ।

144. ਸਮਾਜ 'ਚ ਪੁੱਲਿਤ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਭਿੰਨਤਾਵਾਂ ਸੰਬੰਧੀ, ਜਮਾਤ 'ਚ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸਮੂਹ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਸਮੇਂ, ਜਮਾਤ ਦਾ ਰੁਧਿ ਇਕ ਭਖਵੀਂ ਬਹਿਸ 'ਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ 'ਚ ਸਮਾਜਕ ਧੰਬੇਬੰਦੀ ਅਤੇ ਧੱਖ-ਪਾਤਾਂ ਦਾ ਰੂਪ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਸ਼ਿੰਦਤੀ 'ਚ ਅਧਿਆਪਕ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਤੁਸੀਂ :

- ਭਾਸ਼ਣ ਦੇਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੋਗੇ ਕਿ ਅਨੇਕਤਾ ਵਿਚ ਏਕਤਾ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਦਾ ਵਿਲੱਖਣ ਗੁਣ ਹੈ।
- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਤੇਤਾਵਨੀ ਦਿਉਗੇ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਦੇ ਵੀ ਵਿੱਤੁ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨਾ ਕਰਨ।
- ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਬੰਦ ਕਰਾਉਗੇ।
- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪੁਰਵਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਦਿਉਗੇ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਦੀਆਂ ਸੰਵੇਦਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਠੋਸ ਪਹੁੰਚਾਏ ਬਿਨਾਂ ਨਿਰਪੱਖ ਹੋ ਕੇ ਇਸ ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ।

145. ਨਕਸ਼ੇ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ :

- ਨਕਸ਼ੇ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਤ ਪੜ੍ਹਨ 'ਚ
- ਨਕਸ਼ੇ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਮਝਣ 'ਚ
- ਨਕਸ਼ੇ 'ਤੇ ਇੱਤੇ ਗਏ ਅਸਲ ਫਾਸਲੇ ਨੂੰ ਮਾਪਣ 'ਚ
- ਦੋ ਉਸ਼ਣ-ਕਟੀਬੰਧੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਖਰਿਆਉਣ ਦੀ

146. ਸਮਾਜ-ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਪਾਠ ਲਈ, ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਹ 'ਚਰਚਾ-ਵਿਧੀ' ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਅਹੁਗ ਸਿੱਖਣ ਵਿਧੀ ਮੰਨ ਕੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਪਾਠ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ 'ਚ 'ਚਰਚਾ' ਦਾ ਆਰੰਭ ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਕਰੋਗੀ ?

- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਲਿਖਣ ਲਈ ਆਖੇਗੀ।
- ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਨੇ ਨੇਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਸ਼ਬਦੀ ਨਾਲ ਕਰੋਗੀ।
- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ, ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਦਿੱਥਟੀਕੇਣ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨ ਦੇਣ ਦੇ ਨੇਮਾਂ ਬਾਰੇ ਯਾਦ ਕਰਵਾਏਗੀ।
- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਇਕ ਸੂਚੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋਗੀ।

147. ਸਮਾਜ-ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਜਮਾਤ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੁੱਲਵਾਨ ਟੀਚਰਾਂ ਹੈਣਾ ਬਹੁਤ ਹੈ ਕਿ :

- ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅਕਾਦਮਿਕ ਵਿਸ਼ੇ-ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਸਕਣ।
- ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਮਾਹੌਲ ਹੋਵੇ।
- ਵਿਸ਼ੇ-ਵਸਤੂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ, ਸਕਾਰਾਤਮਕ, ਸਮਾਜਕ-ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਇੱਤੇ ਜਾਵੇ।
- ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜਮਾਤ 'ਚ ਅਨੁਸਾਸਤ ਅਤੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਢੰਗ ਦਾ ਰਵਾਈਆ ਅਪਣਾਉਣ।

PSTET Previous Paper Aug. 2014 (Paper - II) Social Studies / Social Science (63)

148. The most accurate definition of social science is that

- It is knowledge obtained through a methodical study of the characteristics of the human beings in all their various aspects
- It is knowledge acquired through the study of psychology, sociology, anthropology, economics and political science
- It is a conceptual field aiming to develop the society
- None of these

149. The best means to know whether students have rightly understood the lesson on rights and duties of a citizen is when the students are able to

- Classify the rights and duties
- Compare between the rights and duties
- Signify the importance of duties over rights
- To give concrete examples how these and duties can be correctly put into practice.

150. On a project on 'water resources' the teacher should

- Make groups of students with regard to various sources of water and ask them to collect relevant material
- Give them lecture on the use of water resources
- Himself/herself provide material for discussion and further work
- Tell them about the availability of water resources in our country.

148. ਸਮਾਜ-ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਸਟੀਕ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਹੈ :

- ਇਹ ਮਾਨਵੀ ਗੁਣਾਂ ਦੇ, ਸਮੁੱਚੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦੇ, ਵਿਵਸਥਿਤ ਅਧਿਐਨ ਦੇਂਗ ਰਾਹੀਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਗਿਆਨ ਹੈ।
- ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ, ਸਮਾਜ-ਸ਼ਾਸਤਰ, ਮਾਨਵ-ਵਿਗਿਆਨ, ਅਰਥ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ-ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਰਾਹੀਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਗਿਆਨ ਹੈ।
- ਅਜਿਹਾ ਸੰਕਲਪੀ ਖੇਤਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਮੰਤਰ ਸਮਾਜ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਰਨਾ ਹੈ।
- ਉਪਰੋਕਤ ਚੌਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ।

149. ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਬਾਰੇ, ਪਾਠ ਨੂੰ ਢੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝ ਲਿਆ ਹੈ ਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਇਹ ਜਾਣ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਉਚਿਤ ਢੰਗ, ਉਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਮਰਥ ਹੋਣ :

- ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਨ ਕਰਨ 'ਚ
- ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨ 'ਚ
- ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਜਾਹਰ ਕਰਨ 'ਚ
- ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਵਰਤੋਂ ਵਿਚ ਲਿਆਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਠੋਸ ਉਦਾਹਰਣ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ 'ਚ।

150. 'ਪਾਣੀ ਸੰਸਾਧਨ' ਦੇ ਪੇਜ਼ੋਂਕਟ 'ਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਬਚੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ :

- ਪਾਣੀ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੌਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਬਣਾਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਸਮੱਗਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਲਈ ਆਖੇ।
- ਪਾਣੀ-ਸੰਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇਵੇ।
- ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਅਤੇ ਆਗਾਮੀ ਕਾਰਜਾਂ ਲਈ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਸਮੱਗਰੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਏ।
- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ, ਉਪਲਬਧ ਪਾਣੀ ਸੰਸਾਧਨਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।

ANSWERS / ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ

1. (c)	2. (b)	3. (d)	4. (a)	5. (d)	6. (c)	7. (c)	8. (d)	9. (b)	10. (c)
11. (d)	12. (b)	13. (b)	14. (d)	15. (b)	16. (b)	17. (b)	18. (d)	19. (b)	20. (a)
21. (c)	22. (b)	23. (b)	24. (a)	25. (a)	26. (c)	27. (b)	28. (b)	29. (b)	30. (c)
31. (b)	32. (d)	33. (d)	34. (b)	35. (c)	36. (d)	37. (b)	38. (c)	39. (d)	40. (d)
41. (c)	42. (b)	43. (c)	44. (d)	45. (d)	46. (d)	47. (d)	48. (b)	49. (d)	50. (d)
51. (b)	52. (c)	53. (a)	54. (c)	55. (b)	56. (a)	57. (b)	58. (b)	59. (a)	60. (a)
61. (a)	62. (a)	63. (d)	64. (d)	65. (a)	66. (c)	67. (a)	68. (b)	69. (c)	70. (c)
71. (b)	72. (d)	73. (b)	74. (a)	75. (c)	76. (a)	77. (a)	78. (a)	79. (a)	80. (b)
81. (b)	82. (b)	83. (a)	84. (b)	85. (a)	86. (b)	87. (a)	88. (d)	89. (c)	90. (c)
91. (b)	92. (a)	93. (a)	94. (d)	95. (d)	96. (b)	97. (a)	98. (b)	99. (b)	100. (a)
101. (c)	102. (a)	103. (c)	104. (a)	105. (c)	106. (d)	107. (a)	108. (d)	109. (d)	110. (d)
111. (a)	112. (b)	113. (a)	114. (b)	115. (b)	116. (d)	117. (d)	118. (d)	119. (b)	120. (c)
121. (a)	122. (b)	123. (b)	124. (a)	125. (b)	126. (b)	127. (a)	128. (d)	129. (c)	130. (c)
131. (d)	132. (c)	133. (a)	134. (grace)	135. (a)	136. (c)	137. (c)	138. (d)	139. (d)	140. (a)
141. (d)	142. (c)	143. (c)	144. (d)	145. (a)	146. (c)	147. (c)	148. (a)	149. (d)	150. (a)